

FagRo
v/ Erik Brenna
Steingrims vei 30 A
1185 Oslo, Norway
Tlf. +47 98 81 68 33
info@fagro.no
www.fagro.no

Miljøverndepartementet
avd. for naturforvaltning
v/Solveig Paulsen
PB 8013 Dep.
0030 Oslo

Barentshavet den 3. sept.2008

Høringsvar angående Nødvergeretten (Viltl. § 11) samt utlegging av åte

Faggruppa på rovdyr (FagRo) er en organisasjon som arbeider for å spre saklig og faktabasert kunnskap omkring våre rovdyr – og i særdeleshet våre fire store rovdyr; gaupe, jerv, ulv og bjørn. Medlemmene har alle høyere utdanning innen biologi, i tillegg til at de aller fleste har deltatt aktivt innenfor vitenskapelige prosjekter på store rovdyr både i Norge og internasjonalt. FagRo har derfor bred erfaring både innenfor biologi og forvaltning av store rovdyr.

FagRo har lenge etterlyst en endring av viltlovens nødvergeparagraf, og ser derfor med glede på at vi nå kan få være med utforme denne viktige paragrafen.

FagRo har vurdert høringsbrevet fra departementet datert 26.6.2008, og har følgende kommentarer.

Generelt synes FagRo dokumentet er svært svakt faglig sett, og begrunnelsen for lovendringene lider av mange antagelser og påstander som FagRo gjerne skulle sett bedre dokumentert f.eks. i form av referanser. Dokumentet har også noen selvmotsigelser, og svært oppsiktsvekkende konklusjoner som vanskelig lar seg virke fornuftig om man ser på problematikken fra et biologisk ståsted. Spesielt gjelder dette forslaget om ny lov angående utlegging av åte. Noen kommentarer følger.

Nødverge – Viltloven § 11

2.3.3 Departementets forslag

- I brevet heter det "For å redusere rovviltskader må nødvergeretten liberaliseres FagRo synes dette er svært oppsiktsvekkende ordbruk, der det antydes at myndighetene setter større tiltro til bruk av nødvergerett som et forvaltningsverktøy, enn å satse sterkere på forebyggende tiltak. Svært beklagelig!

- I dokumentet heter det at rovdyr kan felles om "ikke det er mulig å avverge faren på annen måte". FagRo mener det nesten uten unntak alltid vil være tid til å avverge faren på annen måte. Med bred erfaring fra isbjørn på Svalbard og brunbjørn og svartbjørn fra Alaska viser all erfaring at det sjelden er mye som skal til for å skremme disse. Norske rovdyr er fortsatt på et helt annet stadium, og langt

lettere å skremme enn det som er kjent fra Svalbard og Alaska. I de aller fleste tilfellene er det nok å rope høyt, noen ganger må man skyte et skudd i luften. Aller mest effektivt er blitzknall, der et smell også er synkronisert med et sterkt lysglimt. Siden det betenkelig ofte er kun mennesker som bærer våpen i Norge som kommer opp i ”farlige” situasjoner, og må benytte seg av nødvergeretten foreslår FagRo at disse også bør inneha et høyere beredskap enn andre når det gjelder skremming. FagRo foreslår at det bør bli påbudt for jegere, sau- og reingjetere å bære signalpenn med blitzknall når de ferdes i gjeter- eller jaktsammenheng. En signalpenn er enkel og lett å bære med seg, i tillegg til at den er enkel og sikker i bruk. Den har også vist seg meget effektiv til å skremme rovdyr.

- Departementet ønsker synspunkter fra høringsinstansene på om det er nasjonale eller regionale bestandsmål på bjørn som skal gjelde i en nødvergesituasjon i den nye foreslåtte lovteksten. FagRo mener helt klart at det er det nasjonale bestandstallet som bør være gjeldene. I likhet med departementet synes FagRo dette er mer ryddig, og gir et strammere tolkningsgrunnlag og dermed mindre fare for misforståelser av loven. I tillegg vil FagRo påpeke bjørnens tidskrevende evne til å rekolonisere landskap. Om flere uheldige omstendigheter inntreffer på samme tid, deriblant at en binne blir skutt pga av at noen subjektivt synes det er fare for angrep kan det sette oppnåelsen av det nasjonale bestandsmålet mange år tilbake. Dette fordi binner beveger seg svært kort geografisk fra sitt fødested før de velger å slå seg til ro, og om en eller to binner i ”fronten” av en ekspansjon blir drept er dette svært uheldig for gjenoppbygningen av den norske bestanden.

FagRo mener den nye og liberaliserende lovteksten for artene jerv og gaupe (og bjørn) ”med betydelig fare for” og ”sannsynlighetsovervekt for at angrep skal finne sted” er en klar svekkelse av disse arters vern. En slik formulering gir større rom for subjektive tolkninger og dermed vanskeliggjør en eventuell etterforskning av nødvergehendelser. Den gir dertil økt spillerom for ikke-hederlige grupper. Det er ingen hemmelighet at det i dag er en betydelig pågående tjuvjakt, også i organiserte former, på våre store rovdyr. Spesielt gjelder dette artene ulv og gaupe, men også bjørn (John Swenson pers.medd) er mistenkt drept ved tjuvjakt i Norge. En liberalisering av nødvergeretten, slik det foreslåes av departementet vil kunne bidra til at disse får langt større spillerom, noe FagRo ser som svært uheldig med dagens norske rovviltbestander. FagRo mener derfor at nødvergeretten, om noe, bør innskjerpes, og ikke liberaliseres slik som forslaget fra departementet sier.

2.6 Hund

- FagRo støtter forslaget om ikke å innlemme hund i lovteksten med unntak av hund i innhengning.

2.9 Om felling av rovdyr som er kommet innenfor rovdysikkert gjerde.

- Departementet foreslår en tilleggsparagraf (13a) i rovviltforskriften. FagRo synes denne skal fjernes, og bør således *ikke* bli en del av den nye loven. FagRo mener en slik lovtekst gir helt feil signaler. Om man forventer at rovdyr kommer seg inn i ”rovdysikre” innhengninger, så er en liberalisering av tilgangen til å skyte rovdyr helt feil vei å gå. Man bør heller fokusere på å innskjerpe kravene til at ”rovdysikre” gjerder faktisk blir rovdysikre. Om et rovdyr allikevel skulle komme seg innenfor et gjerde bonden/reineieren/hundeeieren mener er bygd etter forskriftene bør det innledes etterforskning. Er det slurvete arbeid er det eieren av innhegningen som bør straffes. Er alt funnet bygd etter forskriftene bør dyrene som er tapt til rovdyr erstattes økonomisk, i tillegg til at forskriftene til rovdysikre gjerder innskjerpes ytterligere. Ettersom man blir rikere på erfaringer med å leve med rovdyr under norske forhold bør retningslinjene angående rovdysikre gjerder være dynamisk.

3 Bruk av åte

I motsetning til forslaget fra departementet, vil FagRo stille seg positivt til bruk av åte for å lokke til seg store rovdyr og rovfugler i Norge. Dette drives allerede i organiserte former i Norge. Effekten og interessen til disse stedene er svært stor, og det er helt klart et næringsgrunnlag for denne type turisme også i Norge. Spesielt positivt er det at ved en slik type turisme, så gir det enorme muligheter til opplæring og faktaopplysning om disse myteomspunnede artene. Dette gjelder så vel lokalbefolkning som langveisfarende turister. I tillegg kan dette få befolkningen til å se det positive med å ha rovdyr i naturen. I dagens medier blir det utelukkende fokusert på de negative konsekvensene ved å ha rovdyr i nærheten av seg. Rovdyrturisme kan således bidra til det motsatte, og også gi økte næringsinntekter i ellers stramme bygdevilkår. Ikke bare vil de som driver selve åteplassen tjene penger, men også store ringvirkninger i lokalmiljøet ved bruk av overnattingsplasser, butikker, bensinstasjoner, suvenirer etc. Tilrettelegging av rovdyropplevelser vil således skape en mye større forståelse for å ha rovdyr i norsk natur, noe som igjen vil gi disse artene livsgrunnlag i Norge.

Til eksempel kan det nevnes at hver eneste løve i Afrika er beregnet til å være verdt ca 200 000 kr årlig gjennom turismen alene. Til sammenligning vil en skutt løve, eller en løve ingen får mulighet til å oppleve, ikke være verdt noen ting og mange lokalsamfunn ville ikke hatt livsgrunnlag.

FagRo håper derfor at norske forvaltningsmyndigheter viser en liberal holdning til å benytte åte til lokking av store rovdyr for rovdyrturisme. For åteplasser til bjørn er det selvfølgelig viktig at disse plasseres med forsiktighet med tanke på mulige konflikter mellom mennesker og bjørn. FagRo ser det allikevel som svært lite sannsynlig at åteplasser vil fremprovosere uheldige hendelser. Om slikt skulle skje en sjelden gang bør undervisningsverdien i å lære vanlige folk bjørnen å, være såpass stor at en godtar at evt. problembjørner fjernes. Ser man på erfaringer fra andre land der rovdyrturisme er utbredt tror FagRo frekvensen av bjørn som må skytes eller flyttes av slik årsak vil være langt lavere enn dagens liberale og frekvente skadefellingstillatelser som blir gitt pga liten vilje blant norske politikere til å ha bjørn eller andre store rovdyr i nærheten av bufe i norsk natur.

FagRo ber derfor departementet her se muligheten til å på en enkel måte integrere, samt å skape positive holdninger til store rovdyr i norsk natur. Påstandene i dokumentet som at åteplasser vil skape mer aggressive bjørner, miste sin evne til naturlig fødesøk etc. er av høyst tvilsom karakter. For å hindre spredning av evt. sykdommer fra landbruksdyr til ville rovdyr anbefaler FagRo at det kun er tillatt å benytte norske ville dyr til åte – f.eks. trafikkdrept hjortevilt (ikke gris, kyr hester, fjørfe etc.).

FagRo ønsker departementet lykke til med den videre behandlingen av lovteksten.

Med vennlig hilsen Faggruppa på Rovdyr

Eirik Grønningsæter /s./
For FagRo